

A XVIII. SZÁZADI FRANCIAORSZÁG (A francia abszolutizmus)

1. Az abszolút monarchia jellemzői: A feud. legfejlettebb államformája.

A polgárok adóiból, iparból, kereskedeleméből, gyarmati hódításból származó bevételekre támaszkodva az uralkodó csak tőle függő erős hadsereget és központi államapparátust hoz létre. Kizárja a rendeket a kormányzásból. A feud. uralk. oszt. hatalmát védi. De: korlátozza őket jogaikban, kiváltságaikat elveszi. (Magánhadsereg, belső vámok.) Támogatja az ipart, kereskedelmet – egységes nemzeti piac létrejöttéhez hozzájárul.

Franciaország a XVIII. században: - Az Ancien Regime ellentmondásai

A) Gazdasági válság : a gazdaság ellentmondásos

- a merkantilista gazdaságpolitika következménye:
- népességnövekedés és fejlődés tapasztalható
- de: a népesség nagy része teljesen elszegényedik és a kapitalista átalakulás nem teljes
- **kereskedelem**- főleg a gyarmataival (de ezeket elveszíti)
- bankok fejlődése: tőkebehatalás az iparba és a kereskedelembé
- Tőkefelhalmozódás jellemzője - uzsoratóke fejlődése: adóbérletek, államkölcönök
- **ipar**: általában kisipar – polgárság nagy részét adják az iparosok- tőkékük nincs, nem tudnak bekapcsolódni a termelésbe – alacsony életszínvonal (magas élelmiszerárak)
- manufaktúrák (királyi központosított) - luxusárak, hadicikkek. (bányászat, vasipar)
- Szűk belső piac, alacsony életszínvonal. (drága az ipari termelés a magas élelmiszerárak miatt- magas agrárárak – köv.: magas bérek)
- **mezőgazdaság**: élelmiszerellátást képes lenne megoldani, mégis éhezések, sőt: éhínségek
- a nemesség kezében van a földek 30%-a, és ennek 2/3-a az arisztokrácia kezében- a nemesség zöme nem modernizálta a gazdaságát – csak az arisztokrácia egy része - (nincs tőkés nagybirtok)
- A földbirtokokról nem úzik el a parasztokat, szabad állapot, de feudális jogviszony
- paraszti bérletek: mindent elvisz az adó – köv.: élelmiszerárak növekedése
- túladóztatás – éhínségek a parasztság körében is

B) Társadalmi válság

- nem alakul polgárivá, feudális jellegű (pl.: taláros nemesség) – a gondolkodásmód feudális marad: nagyobb érték a király által juttatott évjáradék, mint a megtermelt jövedelem – pont az ellenkezője az angol gondolkodásmódnak. – a nemesség kötelez: a nemesség inkább a feudális előjogait őrzi, mintsem hogy bekapcsolódjon a tőkés termelésbe.
- **Nemesség**: 3 csoport
- Arisztokrácia: udvar, hadsereg, kegydíjak, zsold – az állami kiadások ¼-ét elviszik – a rendi berendezkedés hívei
- Kard nemessége: szerény vagyon, vidéki, a kiváltságaik megtartására törekednek
- Taláros nemesség: vagyonos polgárok, állami hivatalt vásároltak, nemesi rangot kaptak - udvar-ellenes réteg
- **Parasztság**: a lakosság 84%-a, de a földeknek csak 1/3-át birtokolta (földjeikkel rendelkeztek, a nemességnek szolgáltatásokkal tartoztak)
- Kevesen kapcsolódtak be az árutermelésbe (ez: gazdag paraszti réteg), a többség szegény- részben jó neki az adott rendszer (közlegelőket használhatja, tallózás)
- **Polgárság**: a földek 1/3-át birtokolja (tulajdon vagy bérlet) – a fennálló helyzet nekik alapjában véve jó – bár átalakulást szeretnének, de nem radikálisat
- munkások: városi szegénységből (az élelmiszerárak gyorsabban nőttek, mint a bérek – rossz a helyzetük)

- Papság: az alsópapság: szegény, a főpapsággal (udvari arisztokrácia) áll szemben

C) Kormányzati válság: Az abszolutizmus reformtörekvései

- Előzmény: XIV. Lajos (1643-1715): a Napkirály úgy hal meg, hogy üres a kincstár → megkezdődik a feudális abszolutizmus hanyatlása
- **Régenség: Orleans-i Fülöp**
- célja: rendiség visszaállítása – az államhatalom ellenőrzése
- Bíróságok (nevük: parlament) súlyának növelése- a törvényeket, rendeleteket be kellett jegyezniük, különben nem léptek életbe - ez: ellenőrzés a király felett. A parlamentek tagjai a taláros nemesek voltak (megvesztegetések)
- A kiváltságosok bosszúja: a polgári miniszterek menesztése –kalandorok, csalók, szerencselovagok:
- pénzügyi reform: 1716-ban John Law skót bankár pénzügyminiszterként papírpénzt bocsátott ki, melynek fedezete a gyarmati kereskedelemben érdekelt Indiák Társaság jövedelme lett volna. A bankár ekkor helyesen ismerte fel, hogy a papírpénz, a hitelek és a részvények megmozgatják a gazdaságot, de a magas osztalék **spekulációból** származott, s kalandor vállalkozásába belebukott.
- **XV. Lajos (1723-1774)**
- abszolút kormányzás
- háborúk (mindet elveszíti)- köv.: államadósság nő nagy hatalmi státus: háborúk (pénz)
- udvar költségei - kegyencnők– köv.: államadósság nő
- miniszterei: reformkísérletek: de végül megbuktak a reformok
- Szlogen: Utánam az özönvíz.
- A felvilágosodás hatása
- szalonok- divattá vált a felvilágosodás, elterjedtek az eszméi
- egyház, vallás kigúnyolása
- **Sikertelen reformok: XVI. Lajos (1774-1792)**
- súlyos államadósságot örökölt + tehetségtelen, erélytelen+ Mária Antoniette
- **Turgot** reformjai: belső kereskedelmet fejleszti/ parasztság terheit csökkenti/vámokat,illetékeket a nemességre is kiterjeszti
- De: nagy ellenállásba ütközik – 1775. éhínség idején megbuktatták.
- Államadósság tovább növekedett
- Parasztságot túladóztatták
- Megszorító politika: mivel ez a kiváltságos rend megadóztatását jelentette volna, megbukott
- Pénzügyi reformok helyett a király újabb kölcsönöket vett fel
- Köv.: bebizonyosodott **az udvar működésképtelensége** és a válság elmélyült
- Amerikai függetlenségi háború: FRO bekapcsolódott – hatalmas összegbe került – köv.: csőd
- **Necker** (genfi bankár): takarékosági intézkedéseket akar bevezetni, de megbuktatják
- Utóda: **Calonne** – hasonló reformjavaslatok, őt is megbuktatták (Előkelők Gyűlése)
- Majd: **Brienne**- tarományi gyűlések összehívását tervezte, ahol- tervei szerint a 3. rend az első kettővel azonos számú képviselővel rendelkezhet – őt is megbuktatták
- **Ellenzék: La Fayette márki, Sieyes abbé, Mirabeau gróf körül szerveződött, zendülések**
- Köv.: XVI. Lajos bejelentette, hogy 1789. májusára összehívja a rendi gyűlést